

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meștici
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de C.H.O.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

1

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
 ISSN-L 2734 -6889

Un poem celebru despre Ardeal și despre cetatea Albei Iulii

Prof. univ. Dr. Mircea Popa

Epoca umanistă a Transilvaniei cunoaște câteva personalități de certă valoare între care și Nicolaus Olahus. Printre cei care au păstrat tradiția umanistă în Transilvania s-a numărat și umanistul sa Christian Schesaeus din Mediaș (cca 1535-1585), cunoscut ca autor a două scrieri de epocă, amândouă scrise în versuri. Dacă cea dintâi era o apologie, cea de a doua e o operă istorică amplu concepută, în care își exprimă opinia că românii și-ar trage numele de la generalul roman Flaccus, făcând o descriere.

Cartea cu pricina a apărut în 1571 la Wittenberg, având titlul *Ruinae Pannonicae*, iar titlul ei simbolizează trista cădere a Ungariei sub turci, după bătălia de la Mohacs din 154, care face și o referire directă (*De bello Pannonico Solymanni Imperatoris Turcorum, libri X*), în urma căreia viața civilizată a acesteia s-a prăbușit, misiunea de a păstra continuitatea culturii și civilizației central-europene revenindu-i Transilvaniei. În urma transformării Ungariei în pașalâc, s-a ajuns la o deplasare de accent de pe partea vestică pe partea estică, deoarece în Transilvania orașele și cetățile au continuat să trăiască și să dezvolte o viață socială și politică de sine stătătoare, plină de farmec medieval și trepidație orășenească. Acest lucru a fost posibil și prin faptul că Ioan Zapolya, în calitate de voevod al Transilvaniei, și-a arogat titlul de rege. Transilvania devine astfel centrul luptelor politice din această parte de lume, dar și posesoarea unei salbe de cetăți celebre, multe dintre ele atinse de aripa înnoitoare a Umanismului și Renașterii. Rând pe rând sunt prezentate cetățile mai de frunte ale Transilvaniei, cărora autorul încearcă să le confere și o tradiție clasică notorie și o aură legendară străveche, mergând până la vestiții daci sau la strălucitoarea epocă de ocupație romană. Astfel, în cazul numirii orașului Cluj se face trimitere la Zeugma dacică sau la perioada romană a orașului, când i s-ar fi conferit numele de Claudiopolis, venind de la cunoscuta matronă Claudia, în timp ce numele cetății Alba Iulia ar veni de la Iulius, fiul lui Enea. Despre Mediaș spune că ar fi așezat în mijlocul Daciei („media în regione Dacorum”), și acest fapt ar fi dat și numele orașului, acela de a fi în mijlocul (media) celorlalte. Brașovul e văzut de autor ca un oraș săsesc, întemeiat de acei saxoni trimiși aici drept pedeapsă de Carol cel Mare, oraș care ar fi vestit prin cultul muzelor și frumoasa bibliotecă, unde s-ar fi adus cărțile ce au aparținut odinioară lui Matia Corvinul. Orașul, ca și întreg ținutul provinciei este locuit de unguri (huni), sași și valahi, aceștia din urmă fiind recunoscuți ca urmași ai romanilor, fapt dovedit prin limba vorbită. Transilvania, arată el, ar mai fi locuită și de secuii „neastâmpărați” (războinici) și de țigani, care s-ar ocupa cu prelucrarea metalelor. În ceea ce-i privește pe secuii, el nu pierde prilejul de a sublinia că aceștia au luptat alături de români sub comanda lui Martinuzzi contra turcilor („Dacorum regit ipse acies, Siculosque Valachosque/ Incultos armis squalore situque rigentes”).

Celebrul poem al lui Schesaeus a fost retipărit în 1797 de I.Eder, directorul Școalei Normale din Sibiu, pe motiv că el ar fi purtătorul multor legende legate de istoria Transilvaniei, care merită a fi perpetuate. După descrierea țării oferită de Olahus și cu mult înaintea celebrei descrieri a provinciei oferită de Bălcescu, merită

să stăruim puțin asupra episoadelor istorice pline de dramatism legate de persoana lui Martinuzzi și de castelul său de la Vinț.

Anexă

Extras din Christian Scheseaus, „*Ruinae Panonicae*”, Libri I, vers 306-410, Witemberg, 1571), traducere din latină de George Togan

2

ARDEAL numește hunul țara aceasta, adică țara împădurită,
De la păduri și de la coroana munților înalți
Își poartă numele Țara de dincolo de păduri, TRANSILVANIA.
Bogată este țara în roade și vite și strugurele se coace,
Iar în inima pământului sapă adânc minerul fără de frică
Scoțând piatra strălucitoare din adâncul întunecos,
Cum crengilor de pom desfac steampurile metalul.
Sare mai albă ca zăpada se scoate și fier și aramă,
Pe care dușmanul barbar le numește „Lână de aur”
Și care strălucesc cu adevărat ca podoabele lui Alkinos.
Pești de baltă se cultivă și cirezi grase de animale,
Felurite, pe care vânătorii le vânează în întunerecul pădurii,
Nu fuga disperată, nici săriturile lor nu le pot salva.
Domol se uită cerul în jos la arături cu vreme frumoasă,
Nu trimite înghețul cel aspru și-l îneacă prin căldură.
Doar trei feluri de seminții omenești a așezat Dumnezeu
In micul colț al pământului, diferiți la vorbă și obiceiuri.
HUNI sunt aici datori să-l urmeze pe rege în luptă,
Câmpurile și dealurile cu vii le cultivă cu plugul și sapa SASUL.
Cereale se coc numai pentru zeciuiala SECUIULUI sclavizat,
Pe zăvoiul întins păzește ciurda de vite VALAHUL,
Trăiește sub alte legi și-și organizează viața după
Altre reguli; de trupul păros i-atârnă cojocul mișos.
Nu-i este teamă de vântul aspru și nici de frigul iernii,
Trăiește din caș și lapte și coace în spuza cenușii
Sărăcăcioasa turtă din mei și-și duce amarnic viața,
Se bucură când își astâmpără foamea cu slănină crudă.
Și țiganul este aici acasă cu degete hoțești,
Locuiește în colibă de paie și ca fecior a lui Hephaistos,
Știe făuri metalul tare și cu artă să bată ciocanul.

Orașe sunt multe în țară încinse cu brâu de zid puternic.
Asemănătoare în strălucire ca palatele minunate din Roma,
SIBIUL strălucește în frunte, capitala țării, de la Hermann își poartă numele
Sau de la râul Cibin, care-i spală zidurile seculare (Sibiu)
Voinicește a ridicat odată armele contra turcilor,
Strâmtorat puternic de ocupație și cu ajutorul lui Huniade-eroul,
A bătut în goană nebună cetele dușmanului sângerous.

In jurul orașului se întinde ramificația de tăuri și mlaștini,
Nouă este coroana valurilor și înalte zidurile întărite,
Încât la înfățișare și zidire se egalează cu Viena din Austria.
Vezi orașul MEDIAȘ în inima ȚĂRII DACILOR.
Prin războiul lui Gritti, belșugul câmpiilor și izvoarele lui Bachus.
Intrece toate orașele din țară cu o faimă fără seamăn.

Pe dealul ce coboară costiș se află SIGHIȘOARA,
Mereu va străluci podoaba și gloria ei peste veacuri,
Căci valul zidurilor ei a apărut armele lui Ștefan Bathori.

Mai departe spre Răsărit, situat sub puternica Tâmpă,
Se înalță spre cer BRAȘOVUL cu locuințele lui sclipitoare.
Care se cheamă Dealul Prasobus, adeseori chiar Brașovia.
Pe lângă bogăție și strălucire vezi aici colecții de cărți,
Pe care egoismul Sfatului nu le-a înființat fără înțeleș grăitor;
Nenumărate stau, scoase din flăcările focului,
Răpite odată de războinici sub strălucita domnie a lui Matei;
Arta din locuințele înfloritoare a căzut în cenușă și praf.
Peste tot au fost nimicite comorile și mare a fost străduința,
Până ce s-au refăcut în parte de peste granițele SCIȚIEI.
Din orașul BIZANȚ vine zilnic aici negustorul thrac,
Vine armeanul șiret și de la granița apropiată
Așteaptă valachul, încărcat cu mărfuri strălucitoare,
Câștig bogat aduc orașului și-i cinstesc renume mare.

CLUJUL cu populație numeroasă închide granița PANONIEI,
ZEUGMA numit la început, iar acum Claudia cu alt nume.
Aici sunt acasă. Valahi, huni și sasul puternic în arme.
Sub o lege, totuși deosebiți la vorbire și obiceiuri,
Orașu-i setos după schimbări cu lucruri noi și îmbietoare.

Unde țara se mărginește cu MOLDOVA dacilor aspri,
Se întinde orașul BISTRIȚA, numit așa după râul apropiat,
Bogat în clocitori de pești și plute pe luciul apei.
Odată regele l-a dăruit viteazului erou Huniade,
Fiindcă a distrus victorios puterea turcilor până la Belgrad.

(reprodus din ziarul „Ardealul”, III, 1943, nr.10 (6 martie) , p.3)

Din nou la Ciucea

Mircea Popa
140 de ani de la nașterea Poetului

**Din nou la Ciucea
după atâta vreme,
când niște ordinari pungăși
voiau să pună stăpânire
peste castel și peste tine,
ucigători de suflet, niște lași...
Voiau să te privatizeze. Și mai rău
să te „retrocedeze”, fără rușine,
așa cum au făcut din țară, hău,
și din ăst neam, simplă mulțime.
E martie. E liniște...
Doar dinspre Apuseni
mai bate-un vânt. Și muștrător și rece,
ce-amână și dizolvă primăvara
iar din Mausoleu aud
o voce nemiloasă, ce mă-ngheață:
„Ce ați făcut, prigmeilor, cu Țara?”**

4

